

Column

Confronterende Belgische wetgeving: 'onrechtvaardig en hardvochtig'

Afschaffing in België van het successierecht op de gezinswoning

Prof. mr. F.W.J.M. Schols*

De tijd vliegt. Het is alweer een aantal jaren geleden (1 januari 2002) dat de forfaitaire waarderingsregeling (60%) voor de eigen woning van artikel 21 lid 4 Sw 1956 werd afgeschaft. Deze afschaffing – in combinatie met de relatief hoge langstlevende vrijstelling – heeft er mede toe geleid dat in gezinssituaties gekozen wordt voor het enig erfgenaamschap van de langstlevende, regelmatig gelardeerd met een tweetrapsmaking ter beperking van de heffing van successierecht bij het tweede overlijden, maar ook ter versterking van de positie van de kinderen. De zorgzame testateur probeert ten behoeve van het gezin belaste erfrechtelijke verkrijgingen voor de kinderen, die door de afschaffing van de 60%-regeling groter zijn geworden, weg te poetsen. De successierechtelijke makken van de wettelijke verdeling bij het eerste overlijden worden verholpen.

In *Fiscaal Tijdschrift Vermogen* van september 2001 deed ik in dit kader een oproep om te komen tot 'volksuccessiewetgeving' bij de wettelijke verdeling. Ik had (ijdele) hoop, maar helaas is er geen gehoor aan mijn hartenkreet gegeven. Inmiddels was ik de problematiek bijna weer vergeten, maar met de afschaffing in Vlaanderen van het successierecht op de gezinswoning per 1 januari 2007 kwam een en ander weer bovendrijven (zie onder meer art. 48 van het Belgische Wetboek der Successierechten). In de Vlaamse memorie van toelichting van 31 mei 2006 (stuk 865 (2005-2006) – nr. 1) las ik:

'Wanneer één van beide partners overlijdt, wordt het vaak als onrechtvaardig en hardvochtig gevoeld dat de langstlevende partner successierechten verschuldigd is op de woning waarvoor hij meestal zelf ook lang heeft gespaard en gewerkt. En dat terwijl in de feiten meestal niets wijzigt. De langstlevende partner zal vaak de gezinswoning verder blijven bewonen.'

De Belgische vrijstelling, die overigens alleen ziet op de verkrijging door echtgenoot en partner, raakt bij mij weer de gevoelige snaar. De kreten 'onrechtvaardig' en 'hardvochtig' die de Vlaamse regering bezigt, galmen behoorlijk na. Maar goed ..., over tot de orde van de Nederlandse dag, waar wij ons in het kader van artikel 1 lid 2 en 5 Sw 1956 (ventieltechniek) – ter besparing van heffing van successierechten bij het overlijden van de eerststervende – met de inspecteur¹ moeten buigen over vraagstukken of een wettelijke verdeling wel inhoudelijk overeenkomt met een, u leest het echt goed: wettelijke verdeling. ■

25

* freek@scholsburgerhartschols.nl.

1 Specialistenteam Successie en Schenking Rotterdam, 13 maart 2007, Notafax 2007-7.